

Carta de San Pablo a

TITO

Saludo

1 ¹Yn, Pablo cawāmecucu Diore paabojari majōcu ānirī Jesucristo camasārē cū caquetibūjurotijou apóstol* majū yu āniña. Dios cū cabesericarā cū yarārē na quetibūju yu átiya cū yaye quetire, tie cariape macāājērē tūgori bero yua, cū mena caroaro na catūgoñatutuaparore bairo ī. ²Bairo tie mena tūgoñatutuari yua, yeri capetietie na cacūgopee cūārē cariapea tūgoñacotegarāma. Mai, Dios cariape caī pñame ati umurecōo caāniparo jūgoyperua, “Yn pūnaa caāniparārē yeri capetietiere na yu jogu,” ī jūgoyeticūñañupī. ³Bairi āmerē yua, cū ya yūtea, cū caīcōñarīcā yūtea caetaro īñarī, Dios marīrē canetōōū majū, cū yaye quetire marī masīōñami. Bairo tie quetire masīōrī, yu quetibūju rotijomajūcōāwī yua. ⁴Mu, Tito, yu caquetibūjurijere tūgori bero yūrea bairo mu cūā Dios mena catūgoñatutuaa, yu baire bairo caācūrē mu yu woajoya ati cartare. Bairi ñiña: Marī Pacu Dios, cū macū marī Quetiupau Jesucristo mena caroa yericūtaje, āmeo īñamairīqūē, yerijōrō ānajē cūtajere mu cū jonemoáto, ñiña.

El trabajo de Tito en Creta

⁵Creta cawāmecuti poa yucuroaru mu yu cūwū. Bairo mu cūrī, paarique yu caátipee carūsarijere mu yu átipeyorotiwu. Tunu bairoa, “Ñubueri majā quetiuparā rona cabutoare na mu besewa tocānacā macāā macāānarē caquetibūjuparārē,” mu ñicūwū. ⁶Mai, na, cabutoa camasīrā pñame caroaro ñe ūnie roro na caátie jūgori aperā na cabusupaiana ūnarē na mu besegu. Tocānacāūpua jīcāō jeto canymocuna ūnarē na mu besegu. Bairi na pūnaa ūna cūā Jesucristore catūgousarā, ñe ūnie roro na caátie, o na caasiapairije jūgori na cabusujārā ūna mee na āmarō. ⁷Bairi ñubueri majārē cajūgoñubuejūgoure bairo catuaa pñame, na ñubueri majārē Dios cū carotirije cū yaye quetire caquetibūju majū niñami. Torecu, cū ūcū pñame caroaro átajere caācu, rorije caāpei ūcū cū caāno ñuña. Caroarā ūnarē na marī boya. Catūgomasiēna, uwarārē bairo caānarē na marī boetiya. Tunu bairo eticūmurī caāmeo qūēpairā ūna cūārē na marī boetiya. Tunu apeyera roro átiri cawapatarā ūna cūārē na marī boetiya. Bairi na ūnarē na mu beseetigu. ⁸Bairo pñame caāna roque ñuñama: Tocānacānia aperā caetarārē

caroaro mena na bocári na ya wiipũ caqũenorã ñuñama. Bairi na uçũ pũame caũmu caroa macããjẽrẽ caácu, nucũbugoro mena caácu caũmu niñami. Bairi Dios cũ caĩñajoro, cũ caborore bairo jeto caácu ñe ùnie roro caápei nigumi. ⁹Bairi tunu cariape macããjẽ jáã caquetibũjuriquere cariape cũ catũgousaro ñuña. Bairo cariape tiere tũgori yua, aperã ñubueri majãrẽ na quetibũju useanionemogumi cariape quetibũjuri que mena. Tunu bairoa aperã tiere catũgousagaena ricaati caquetibũjurã cũã caroaro cariape cũ caquetibũjuro tũgori, “Caroaro cariape iñami. Cũ marĩ tũgoroa,” i tũgoñagarãma na yeripũ. Na ùna roquere mu cabesero ñuña.

¹⁰To mu caãnopũre capããrã niñama cabaibotiopairã. Na ùna pũame na rupau macããjẽ* yisetariquere, aperã cayiseta mánarẽ na cayiserotiro butioro bonucũñama. Caroaro tũgoñarĩ mee roro apeye ùnierẽ busũpainucũñama. Bairo busũri yua, aperã camasãrẽ roro na ìtooperã átiyama. ¹¹Na ùna caĩtopairãrẽ na caquetibũjurotietipee niña camasãrẽ. Pajũgoro ána átiyama tocãnacãũpua camasã caãnarẽ. Tunu bairoa na, camasãrẽ na ìtori, roro átiwapatarã átiyama. Na ùna caquetibũjurãrẽ boetirotiya.

¹²Mai, Creta yucũpoa macããcũ profeta* majõcu atore bairo i busũyupi, to mu caãno macããnarẽ: “Creta yucũpoa macããna caĩtopairã niñama. Macãnucũ macããnarẽ bairo caũgapacarã, cateeyepairã majũ niñama,” cũ caicũriqũerẽ yu tũgowũ. ¹³Cariapea iñupĩ. Na cabainucũrijẽrẽ iñarĩna, tore bairo cariape na i, iñupĩ. Bairi to macããnarẽ tutuaro mena na quetibũjuya. Dios yaye quetire nemojãñurõ caroaro jicãrõ tũni na

catũgoñatutuamasiparore bairo i. ¹⁴Tunu bairoa, “Judío majã cariape macããjẽ quetire caboena na majũ na catũgoñarĩjẽ mena na caquetibũjuri jere na caátirotinucũrijẽ ùnie cũãrẽ camasã tũgousarema,” ìrã, tutuaro mena na ùnarẽ na quetibũjuya.

¹⁵Noa ùna caroa macããjẽ átaje jettore caátitũgoñarã na caãmata, nipetirije na caátie, caũrijẽ jeto ninucũña. Aperã caroa macããjẽrẽ catũgoñaena Diore catũgousagaena pũame roque nipetirije carori wãme jettore átiãninucũñama. Na ùna carorije na yeri na catũgoñarĩjẽpũ pairõ caãno jũgori carorije jettore átinucũñama. ¹⁶Bairi tunu, “Diore camasãrã majũ jáã ãniña,” imirãcũã, roro na caátie jũgori Diore camasãrẽ bairo tuanucũñama. Cabaibotiopairã, aperã yaye na cacũgorije ùnierẽ caĩnaugopairã majũ niñama. Bairo caãna ãnirĩ dise ùnie caroa macããjẽ ùnierẽ petoaca ùno caátijãtiãna majũ ninucũñama.

La sana enseñanza

2 ¹Mũ roque Tito, camasãrẽ caroaro cariape na mu quetibũjũgu caroa macããjẽ Dios yaye quetire. Dios cũ caborore bairo caroaro na mu quetibũjũgu. ²Bairi cabũtoa camasãrẽ cajũgoñubueparã pũame cũã caroaro caãna, marĩ caĩnanucũbugorãrẽ bairo nigarãma. Bairo cariape caãna ãnirĩ caroaro mena quetibũjugarãma camasãrẽ. Tunu bairoa caroaro cariape roro átato mano Dios mena tũgoñatutuagarãma. Tunu bairoa Dios narẽ cũ camairĩjẽrẽ masĩri caroaro tutuaro, popiye baimirãcũã, tũgoñaenarẽ bairo tiere tũgoñanetõcõãgarãma.

³Torea bairo cabũtoa rõmirĩ cũã nucũbugorique mena na caãnajẽcũto yũ boyã. Roro caĩbusũpaicoterã ãnirĩ caeticũmupairãrẽ bairo na caãno yu

boetiya. Aperã camasã na caátiere na caññajesopee ùnierè na na caáti ìnorõ ñña. ⁴Bairo caroa macããjêrè caáti ìnorã ãnirí aperã cawãmarã rómirí camanapũãcunarè na manapũã, bairi na pũnaa cũãrè na camaípee ùnierè na na quetibũjuáto. ⁵Tunu caroa macããjêrè na caátianimasípeere na na quetibũjuáto. Bairo na caáto, na puame ñe ùnie carorijere áperã nigarãma. Na wii macããjê, o na pũnaa cũãrè caroaro na cotegarãma ñe ùnie rusaricaro mano. Camasã cañurã rómirí bairo caãna, na manapũã na cañrjêrè jicãrõ tñni caroaro catũgousarã nigarãma.

⁶Torea bairo cawãmarã canumoa mána cũãrè caroaro nucũbugorique mena na ãnio joroque na quetibũjuya. ⁷Mũ majũ cũã aperã camasã, nipetirije mũ caátiere na caññajesopee ùnierè na áti ññoña. Tunu bairoa narè mũ caquetibũjuri rũmu caãno, rorije ìricãrõ mano caroaro nucũbugorique mena na mũ quetibũjuwa. ⁸Caroaro cariape carorije ì asuricaro mano na mũ quetibũjugũ, aperã cañuena murè roro na caáperiparore bairo ì. Tunu bairoa caroaro cariape mũ caquetibũjurijere tũgoñabobori, ni jicãũ ùcũ murè roro ì busugamicũã, carorije mũ cañrjêrè bocaetiri roro mietigũmi. Bairo roro busupaietigarãma yua marí caquetibũjurije Dios yaye quetire.

⁹Tunu torea bairo caroaro na mũ quetibũjuwa ùmua paacoteri majãrè: Na quetiuparã na cañrõrè bairo caroaro na tũgousaáto. Camasã caroaro ãnajè cutajere bairo cañurã na ãmarõ. Na quetiuparãrè tũgousaetiri na cañrjêrè cabusucãnamupairãrè bairo na ãmericõãto. ¹⁰Tunu bairo aperã, na quetiuparã na cacũgorije ùnierè cayajapairã na ãmericõãto. Caroaro nucũbugorique mena roque na ãnimajũcõãto. Bairo na yeripũ na

caátianimajũcõãto, nipetiro camasã puame narè ñnarí, Dios maríre canetõõricũ yaye quetire, “Caroa majũ ñña,” ì masígarãma.

¹¹Dios puame jicã nucõã maríre camaimasí ãnirí marí ñnamajũgoyupi. Bairo marí ñnamairí nipetiro ati umurecõo macããnarè marí netõõgayupi cũ macũ jũgori. ¹²Tie maríre Dios cũ cañnamajũgorique puame roro marí caátianinucũrjêrè jãnarí caroaro átiãnajè cutaje ñña. Tunu bairoa marí cabonucũrõrè bairo roro marí caátiere jãnarí caroaro nucũbugorique mena Dios cũ caññajoro marí caãno ñña. Bairo átiãna yua, Dios cũ caborore bairo cariape marí ãnimasígarã. Diore cariape cũ marí tũgousagarã. ¹³Dios yaye queti puame cũ cañjũgoyeticũricãrõrèã bairo cũ caátipa rũmu caetaro, maríre canetõõũ Jesucristo nocãrõ cũ caasiyabatorije mena cũ caatípa rũmurè caroaro marí cotemasíõ joroque marí átiya. ¹⁴Cũ, Jesucristo puame marí yaye wapa jũgori yucupãipũ papuatuecori riayupi. Nipetirije marí carorije wapa cañnierè marí netõõpeyobojari, cũ yarã cañniparã majũ marí ãnio joroque marí ásupi. Caroa macããjêrè caátianimasígarã majũ marí tuao joroque marí ásupi.

¹⁵Atie yũ cañquetibũjurijere na mũ quetibũjugũ to macããna ñubueri majãrè. Caroaro rotimasíriqũẽ mena tutuaro na mũ quetibũjunemomasíõgũ to macããnarè, caroaro na camasíparore bairo ì. Ni jicãũ ùcũ murè cũ baibotioeticõãto mũ caquetibũjurije mena jũgori.

Deberes de los creyentes

3 ¹Tunu atore bairo na mi quetibũju masíõnemowã tũgousari majã ñubueri majãrè: “Quetiupã, o

quetiuparā carotimasirā mujāā ya macā macāāna na caātirotinucūrōrē bairo cariape na tūgousaya. Bairo caroaro cariape tūgousari tocānacā wāme caroa macāājērē caātiāniganucūrārē bairo mujāā átīānimasīwā. ²Bairo caātiānimasirā ānirī yua aperā camasārē roro na mujāā ī busupaiepa. Carorijere camasārē caātiāmepairārē bairo āmerīcōāña. Carorije caiēna camasā cañurārē bairo āña. Aperā camasā nipetirore caroaro yeri nūriqūē mena, yerijōrō āmeo bapacutimasīña,” na mi quetibujuwa nūbueri majārē.

³Marī cūā, mai, cajūgoyerpūre catūgomasīēna, Diore cabaibotopairā majū marī āmū. Camawijiyasirārē bairo marī baiwū. Bairo caāna ānirī yua, tocānacā wāme roro marī rupau mena marī caātiganucūrījērē caātiecorotirā, tiere caātijānagaena majū marī ānimiwū. Carorije macāājē jetore átiri aperā yayere marī īñaugaripeanucūmiwū. Tunu caasiapairā ānirī aperā tocānacāū mena marī āmeo asiaīña āninucūmiwū.

⁴Bairo cabairā marī caānimaīatacūārē, Dios marīrē canetōōū pūame cañuū, caīñamaīmasī ānirī ati yepa macāāna camasārē marī īñamaīnupī. ⁵Bairo īñamaīrī, marī cūārē marī netōōñupī marī carorije wapa jūgori roro marī cabaibujiopere. Marī majū caroaro marī caātiere īñajesori mee, Dios pūame roque marīrē īñamaīrī marī netōōñupī. Jesucristo yucpāīru cū carīfrerique mena, marī carorije wapare coseire bairo cū caāto tunu cabuianemorārē bairo marī cabairoi marī netōōñupī. Bairo marī netōōrī yua, Espīritu Santo cū Yeri jūgori cawāma yeri marī wasoayupi. ⁶Tunu bairoa Jesucristo marīrē canetōōrīcū jūgori, nocārō netōōrō cū Yeri Espīritu Santo cū caātimasīrījērē marī joyupi.

⁷Bairo marī átiri, cū yarā carorije cawapa mánarē bairo marī ásupi cañuū majū ānirī. Tore bairo marī ásupi Dios, marī cūā yeri capetietie marī cū cajorique marī cacoteānierē marī cacūgomasīparore bairo ī.

⁸Atie, yū caquetibujurije cariape niña. Torecū tiere, tocānacānia nūbueri majārē na mū caquetibujunucūrō yū boya. Bairo tocānacānia na mū caquetibujuro yua, Diore catūgousarā pūame caroa macāājē átaje ūnie jetore átīānimasīgarāma. Atie mūrē yū caīquetibujurije cañurījē caroa macāājē quetibujurique, camasā caroaro na caātiānipee ūnie majū niña. ⁹Bairi cabugoro macāājē ūnie jūgori āmeo busurique netōētīcōāña. Na nīcūjāā yaye macāājē na camasīrījē ūnie jūgori āmeo busurique netōētīcōāña. Tunu bairoa Moisés ānacū cū carotīcūrīqūē jūgori roro āmeo tutiri busurique netōētīcōāña. Tie dope bairo camasārē caāperie, dope bairo cariape caātimasīā manie ūnie niña.

¹⁰Tunu bairi ni jīcāū ūcū Jesucristore catūgousari majārē caroaro na ānimasīētīō joroque caātiricawon cū caāmata, jīcāni, o pūgani cārō cū beyoya. Bairo mū cabeyomiatacūārē, mū caīrījērē cū cabotiocōāmata, cū wiyocōāña nūbueri majā menarē.

¹¹Merē tore bairo cū átiri mū masīña roro cū caātigarijere, cū caborore bairo cū caātiganucūrījērē. Bairo cū majūā roro cū caātie jūgori roro popiye cū tāmūo joroque cū átīgumi Dios.

Instrucciones personales

¹²Tito, yū yaū, apeyera atore bairo mū niña: Artemas o Tíquicore mū tūpū cū yū jogū. Bairi mū tūpū cū caetaro bero yua tāmūrīā, dope bairo mū caatīmasīrō mena Nicópolis macāpū yū mū bocāū atīmajūgū. Yū

puame ti macãpu puere yu netõgu,
ñi tũgoña yaparoya. Bairi ti macã
Nicópolisu yu ãnigu ti yuteare.

¹³Bairi apevera camasãrẽ cajuĩĩ,
Zenas, apei Apolos cawãmecunare mũ
cajuátimasĩrõ cãrõ na juátinemoña.
Quetibũjuñesẽãrã na cacũgopee na
cabopacarije cãrõ na juátinemoña,
jicã wãme ũno na cañesẽãrõpu
to rusaeticõãto ĩ. ¹⁴Marĩ mena
macããna cũãrẽ caroa átaje, caroaro
ãmeo juátinemomasĩrĩqũẽrẽ na mũ
quetibũjũwa. Bairo mũ caáto, na
cũã aperãrẽ na cajuátiparã ũnarẽ na

juátinemomasĩgarãma. Marĩ quetiupau
caãnimajũrĩjẽ cũ caátigarijere
caátibojaparã majũ tuagarãma. Tore
bairo na mũ caápata.

Saludos y bendición final

¹⁵Nipetiro yu mena ato caãna
mũrẽ ñurotijoyama. Marĩrẽ bairo
Jesucristore catũgousarã ãnirĩ marĩ
yarãrẽ bairo caãna to macããna na
ñuáto. Bairi caroare cũ jonemoáto marĩ
Pacũ Dios mũjãã nipetirore.

Tocãrõã niña atie queti yu
cawoaturije.